

בתי המשפט

<u>עתמ 317/03</u>		בית המשפט המחוזי בירושלים	
		בשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים	
28/08/2003		כבוד השופט יהונתן עדיאל	בפני:

- בעניין: 1. נסר
2. נסר
3. נסר
4. נסר
5. נסר
6. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר - ע.ר.
- על-ידי ב"כ עו"ד עדי לנדאו ואח'

העותרים

- נ ג ד -

1. שר הפנים
2. מנהל לשכת מינהל האוכלוסין במזרח ירושלים
- ע"י ב"כ עו"ד תדמור עציון
- מפרקליטות מחוז ירושלים

המשיבים

פסק דין

1. עתירה לחייב את המשיבים להכריע בבקשת העותרים 1 ו-2 לאיחוד משפחות, תוך התחשבות בתקופת הזמן הארוכה שחלפה מאז הגישו העותרים 1 ו-2 את בקשתם ולאשר לעותר 2 (להלן - העותר) מעמד של תושב ארעי (אשרה מסוג א-5).

2. העותרת 1 (להלן - העותרת) הנה תושבת קבע בישראל ומתגוררת בשכונת עיסאווייה בירושלים. העותר 2 (להלן - העותר) הוא אזרח ירדני ובן זוגה של העותרת מאז שנת 1974. לעותרים 1 ו-2 ארבעה ילדים (העותרים 3-5), שגם הם תושבי ישראל.

3. העותרים נישאו, לטענתם, בתאריך 8.9.1974. מיד לאחר נישואיהם, בחודש ספטמבר 1974, הגישה העותרת בקשה ראשונה לאיחוד משפחות עם העותר. בקשה זו נדחתה לאור מדיניותו של שר הפנים דאז, שלא לאפשר לנשים ירושלמיות להתאחד עם בני זוגן. "בלית ברירה", טוענים העותרים, "בעקבות דחיית הבקשה לאיחוד משפחות, קבעו העותרים את ביתם המשותף בירדן". עם זאת, טוענת העותרת, היא הקפידה לשמור על מעמדה בישראל ונהגה לבקר ביחד עם משפחתה בירושלים מספר פעמים בשנה.

לטענת העותרים, בשנת 1994, עם שינוי המדיניות של שר הפנים, שאפשרה מאז הגשת בקשות איחוד משפחות על ידי נשים עבור בני זוגם, הם חזרו יחד עם ילדיהם לישראל והעותרת הגישה בקשה נוספת לאיחוד משפחות עבור העותר (להלן - גם הבקשה השנייה). מאז ועד היום מתגוררים העותרים, לטענתם, ברציפות בישראל.

בשנת 1996 הודיעה לשכת מנהל האוכלוסין במזרח ירושלים לעותרת, כי תוקף רשיון ישיבת הקבע שלה פקע ויחד עמו פקעה תושבותם של חמישה מילדיה

והיא נדרשה לעזוב את הארץ בתוך 15 יום.

בעקבות התדיינויות בבג"צ ושינוי מדיניותו של המשיב בנושא שלילת התושבות מאנשים שעזבו את הארץ, במקרה של העותרת - לירדן, החליט המשיב ביום 13.12.2000 להחזיר לעותרת את רשיון ישיבת הקבע שלה בישראל ולראות בה כתושבת קבע בישראל.

ביום 31.1.2001, פנתה העותרת מס' 6 למשיב 2 וביקשה, כי משהושב לעותרת רשיון ישיבת הקבע שלה, תוחזר בקשתה לאחמ"ש למסלול של טיפול וכן ביקשה לרשום את ילדיה של העותרת במרשם האוכלוסין.

הבקשה האחרונה (בעניין הילדים) נענתה על ידי המשיבים, אך לגבי בקשת האחמ"ש, הם הודיעו במכתבם מיום 10.5.2001, כי הואיל והבקשה סורבה בשנת 1999, על העותרת להגיש בקשת אחמ"ש חדשה.

4. העותרים טוענים, כל לא היה מקום לחייבם להגיש בקשת אחמ"ש חדשה, שכן בקשתם משנת 1994 נדחתה בשנת 1999, רק בשל העתקת מקום מגוריה של העותרת לירדן ושלילת תושבותה, ולא בשל העדר מרכז חיים בישראל עובר למועד בו הוגשה הבקשה. לעניין זה, טוענים העותרים, סופקו למשיבים הוכחות רבות המעידות על מרכז חיים בירושלים, שעל בסיסן הוחזרה לעותרת תושבותה וילדיה נרשמו במרשם האוכלוסין. פניות נוספות של העותרים למשיבים בעניין זה לא נענו. על רקע זה הוגשה העתירה.

5. לאחר הגשת העתירה, ביום 3.3.2003, הודיעו המשיבים לבית המשפט כי הם החליטו לאשר את בקשת איחוד המשפחות של העותרים. משכך, הם טענו,

ניתן לעותרים הסעד המבוקש בעתירתם ועל כן יש למחוק את העתירה.

6. העותרים מתנגדים למחיקת העתירה והם עומדים על קבלת הסעד הנוסף שהתבקש בעתירה, לפיו יאושר לעותר מעמד של תושב ארעי (אשרה מסוג א-5), זאת לאור תקופת הזמן הארוכה שחלפה מאז הגישו העותרים את בקשתם לאיחוד משפחות. לטענתם, יש להביא בחשבון את התקופה הארוכה ביותר, של 30 שנה, בה נאלצו העותרים להמתין לאישור בקשתם עקב מדיניות לא ראויה של שר הפנים ששונתה פעמיים בעקבות עתירות לבג"צ. למצער טוענים העותרים, היה על המשיבים לחדש את הטיפול בבקשה לאיחוד משפחות בסמוך לאחר החזרת רשיון ישיבת הקבע לעותרת, שכן שלילת רשיון זה הייתה הסיבה היחידה בשלה סורבה הבקשה בשנת 1999. משהוחזר הרשיון באופן רטרואקטיבי בתוקף החל מ-1994, משמעות הדבר היא, נטען, שהמשיבים הכירו בכך שלא היו צריכים לשלול את תושבותה של העותרת מאז '94 ומכאן, שגם לא היו צריכים להימנע מלדון בבקשת האחמ"ש שהגישה על רקע זה. לטענתם, אילולא נקטו המשיבים בסחבת מופרזת, הייתה בקשת האחמ"ש של העותרים מאושרת בסמוך להשבת התושבות של העותרת ולמועד רישום הילדים בשנת 2001.

7. המשיבים מתנגדים לבקשה. לטענתם, מטרת הבקשה היא מטרה כספית בלבד, שנועדה לנצל את ההטבות הגלומות ברשיון ישיבה מסוג א/5: תשלום קצבאות ביטוח לאומי לילדים וביטוח בריאות ממלכתי. עוד טוען ב"כ המשיבים, ששהייתו של העותר בישראל בטרם אושרה בקשת האחמ"ש, הייתה שהייה בלתי חוקית, וגם משום כך אין להביאה בחשבון במסגרת תקופת ההליך המדורג. מאז 11/2000 אמנם שהה העותר בישראל כחוק, על פי אשרה מסוג ב/1, אך אשרה זו ניתנה לו כדי לבקר את אמו החולה, ואין להביאה בחשבון במסגרת ההליך המדורג. הוא הדבר, לטענת ב"כ המשיבים, בתקופה בה שהה

העותר בישראל מכוח צו הביניים שניתן בתיק זה. לטענת המשיבים, לאחר החזרת התושבות הם הסכימו לרשום את הילדים כבעלי רשיון ישיבת קבע, אך אין להם כל מושג מה היו מעשיו של העותר והיכן הוא שהה משך כל אותה תקופה. מטרתו של ההליך המדורג, טוענים המשיבים, היא לבצע מעקב ובדיקות חוזרות ונשנות אחר המוזמן, כדי לבחון את כנות הנישואין ואת מרכז החיים וכן לבדוק אם אין מניעה פלילית או ביטחונית לשהייתו של העותר בישראל, כל זאת, על פני רצף של חמש שנים. נתק ברצף הבדיקות, דינו להביא לבדיקת הבקשה מחדש. כל הבדיקות האמורות לא נעשו בעבר וכיום עם אישור בקשת האחמ"ש יש לבצען ביסודיות וזאת במסגרת הנוהל הרגיל (המדורג), שאין מקום לקצרו. לטענת המשיבים, גם נושא מרכז החיים של העותרת לא היה ברור מלכתחילה כל צרכו. לפיכך, בקשת האחמ"ש נדחתה עקב אי הוכחת מרכז חיים בישראל, והמשיבים השתכנעו בכך רק לאחר המצאת מסמכים נוספים המוכיחים מרכז חיים באוגוסט 2002 (עקב התערבות הפרקליטות) ובעקבות השימוע שערכו לעותרת. עוד נטען על ידי המשיבים, שאין כל קשר בין החזרת התושבות לבין בקשת האחמ"ש, ולהחזרת התושבות אין כדי להשליך על בקשת האחמ"ש.

8. התקופה שבה נמנעו המשיבים מלאשר את בקשת איחוד המשפחות של העותרים עקב מדיניותו דאז של שר הפנים, אינה יכולה לשמש שיקול לקיצור ההליך המדורג (השווה: בג"צ 7139/02 **פריאל עבאס-בצה ו 22 – אחרים נ' שר הפנים** (טרם פורסם)).

9. מאידך, נקבע בפסיקה, שבנסיבות מיוחדות ובהתחשב בטעמים מיוחדים ניתן לקצר את תקופת ההליך המדורג, למשל, בהתחשב במעבר הזמן מאז הגשת הבקשה מבלי שהייתה לכך הצדקה. כך נקבע בבג"צ 5315/02 **אלהם חתו ואח' נ' שר הפנים** (טרם פורסם):

”הכלל הוא, אפוא, שתקופת ההתאזרחות מתחילה לרוץ החל ממתן האישור, אלא שהמשיב רשאי בנסיבות מיוחדות ובהתחשב בטעמים מיוחדים לקצר את התקופה. בין הנסיבות המיוחדות והטעמים המיוחדים ניתן להתחשב במעבר הזמן מאז הגשת הבקשה מבלי שהייתה לכך הצדקה”.

10. האם במקרה שלפנינו לא הייתה הצדקה, כפי שטוענים העותרים, לסרב לבקשת האחמ”ש כבר בסמוך ל החזרת רשיון הישיבה של העותרת בראשית שנת 2001?

11. העותרים מבססים עמדה זו על שתי טענות.

הטענה האחת היא, שדחיית הבקשה בשנת 1999 בוססה על העתקת מגוריה של העותרת לירדן, מה שהפקיע את התושבות הישראלית, ולא על העדר מרכז חיים (החל משנת 1994) בישראל. לפיכך, משהוחזר לעותרת רשיון ישיבת הקבע שלה רטרואקטיבית, החל משנת 1994, היה בכך כדי לאיין את ההחלטה הדוחה את בקשת האחמ”ש משנת 1999, ולהצדיק בחינה חוזרת של הבקשה.

12. לעניין זה לא באו לפני ראיות די הצורך.

ראשית, לא הוצגה לפני החלטת המשיבים משנת 1999, לדחות את בקשת איחוד המשפחות של העותרים משנת 1994, ואין לפני הוכחה שהדחייה בבוססה, כפי שטוענים העותרים, רק על העתקת מגוריה של העותרת לירדן. ב”כ העותרים אמנם טענה במכתבה למשיבים מיום 13.6.01 (ע/7), כי הסירוב לבקשת האחמ”ש נבע מהשנים בהם שהתה המשפחה בעבר הירדן, מה שגרם לשלילת תושבותה של העותרת, וכי עובדת מרכז החיים בירושלים של המשפחה לא השתנתה במהלך הזמן. אולם, טענה זו סותרת מכתב קודם של הלשכה האזורית למינהל האוכלוסין בירושלים לב”כ העותרים מיום 6.5.01 (ע/6) ממנו

עולה כי בקשת האחמ"ש סורבה בנימוק: "לא הוכח מרכז חיים". גם בעתירה זו טוען ב"כ המשיבים שהדחייה בוססה על אי הוכחת מרכז חיים בישראל. אם הבקשה סורבה בשנת 1999 בשל אי הוכחת מרכז חיים, ומשהעותרים לא ערערו על החלטה זו, הייתה לכאורה הצדקה לדרוש הגשת בקשה חדשה, בחלוף שנתיים מאותה דחייה (ראה: בג"צ 814/01 נג' אח עבד אלחמיד חנני ואח' נ' שר הפנים (לא פרוסם); בג"צ 2364/01 מאהרה עוואד טהה (אבו סנינה) ואח' נ' שר הפנים (לא פרוסם)).

הפרקליטות אמנם הסכימה, כאמור בהודעת פקסימיליה שנשלחה על ידי עו"ד יוכי גנסין ממחלקת הבג"צים ביום 12.8.02, להמשיך בבדיקת הבקשה השניה ללא צורך בהגשת בקשה חדשה לאיחוד משפחות. אולם, בכך בלבד, אין משום ראיה לכך שהדרישה להגשת בקשה חדשה הייתה שלא כדין, עד שהיא מצדיקה להביא בחשבון את כל התקופה שחלפה מאז אותה החלטה במניין תקופת ההליך המדורג.

שנית, אין לפניי ראיה על כך שהחזרת רשיון ישיבת קבע של העותרת נעשה למפרע משנת 1994. על פי נוסח מכתב משרד הפנים (ע/3) מדובר באישור בקשתה של העותרת להחזרת תושבותה. נוסח זה אינו מעיד, בהכרח, על כך שהחזרת התושבות היא משנת 1994. על פי תצהיר שרנסקי, יראו את מקבל החזרת התושבות "כמי שקיבל רשיון ישיבת קבע בישראל מיום חזרתו". אולם, מהמסמכים שלפני לא עולה שמשרד הפנים שוכנע שהעותרת חזרה לארץ כבר בשנת 1994 והכיר בה, לפיכך, כבעלת רשיון ישיבת קבע החל מאותו מועד.

שלישית, אין בפני הוכחה מספקת לכך, שהעותרים הגישו למשיבים, כבר בשנת 1994, או למצער בסמוך לתחילת שנת 2001, ראיות שהיה בהן די כדי לשכנע את המשיבים כבר אז בקיומו של מרכז חיים של העותר בישראל, דבר שהצדיק לקבל את הבקשה כבר באותו מועד. באת כוח העותרים אמנם טענה וחזרה

וטענה כי "מרכז חיי המשפחה בירושלים הוכח מעל לכל ספק, באמצעות מסמכים והסברים שסופקו למשיבים בהליך שננקט לצורך החזרת התושבות של העותרת". אולם, מסמכים אלה לא הוצגו לפני ואין ביכולתי לקבוע שמרכז החיים של המשפחה, בייחוד זה של העותר, אכן הוכח לפני המשיבים למעלה מכל ספק וכי החלטת המשיבים לדחות את בקשת האחמ"ש משנת 1999 לא הייתה כדן.

העותרים טוענים שמהחלטת המשיבים משנת 2001 להשיב לעותרת את רשיון ישיבת הקבע שלה עולה הכרה במרכז החיים של המשפחה כולה בישראל. גם מסקנה זו אין בידי לקבל. במכתבם של המשיבים מיום 13.12.00 (ע/3) נאמר, "ע"פ המסמכים והנתונים שעמדו בפנינו הוחלט לאשר את בקשתה של הגב' נסר". במכתב לא פורטו השיקולים שהביאו את המשיבים להחזרת התושבות של העותרת. גם אם אניח שעל פי מדיניות משרד הפנים, כפי שבאה לידי ביטוי בתצהיר השר שרנסקי בפני בג"צ מחודש מרץ 2000, החזרת התושבות הותנתה בהוכחת מגורים בישראל של לפחות שנתיים, ועל כן יש להניח שמשרד הפנים השתכנע בכך שהעותרת התגוררה בישראל לפחות שנתיים לפני החזרת התושבות, אין בכך כדי להעיד על מעשיו של העותר ועל מקום מגוריו שלו באותה תקופה. מה גם, שאף ב"כ העותרים טוענת כי מאז חודש נובמבר 2000, אז קיבל העותר אישור לבקר את אמו החולה, ישב העותר בישראל רק חלק מהזמן, ויתרת הזמן הוא שהה בירדן.

בכל מקרה, עובדה היא שהמשיבים הגיעו למסקנה אחרת עוד בשנת 1999 והעותרים לא תקפו החלטה זו בערכאות.

13. בנסיבות אלה, אין בידי לקבוע שדרישתם של המשיבים להגיש בקשת אחמ"ש חדשה הייתה שלא כדן ושלדחיית בקשת האחמ"ש משנת 1999 לא

היה מקום, והיא מצדיקה הבאתו של הזמן שחלף מאז בחשבון במסגרת ההליך המדורג.

14. מעבר לשיקולים אלה, מקובלת עלי טענת המשיבים, שבנסיבות העניין, קיצור תקופת ההליך המדורג עשויה לפגוע בבחינה הנדרשת לגבי מרכז החיים של העותר כמו גם בבחינת השיקולים הפליליים והביטחוניים שאותם יש לבצע גם לאחר אישור הבקשה במסגרת ההליך המדורג ושהם אמורים המשיבים להתחיל מעת אישור בקשת האחמ"ש. לא שוכנעתי שבנסיבות העניין יש להסתפק בבדיקה רטרואקטיבית.

15. לאור האמור אני דוחה את העתירה להעניק לעותר אשרת ישיבה מסוג א/5.

אין צו להוצאות.

ניתן היום, ל' באב תשס"ג (28 באוגוסט 2003), בהעדר.

המזכירות תמציא העתק פסק הדין לב"כ הצדדים.